

ZNAČAJ I MOGUĆNOST PRIMJENE REKREACIJE U PLANINSKOM TURIZMU

Mirza Čelik, Fakultet za poslovni menadžment

Elvir Kazazović, Erko Solaković, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Sarajevo

Izlaganje sa naučnog skupa

Ključne riječi: rekreacija, planinski turizam

potrebe.

Key words: recreation, mountain tourism.

SAŽETAK

Cilj rada je prezentacija programskih sadržaja rekreacije u planinskom turizmu. Sportsko rekreativna aktivnost u svim svojim pojavnim oblicima korespondira sa turizmom i na određeni način podstiče turizam. Turizam kao društvena pojava prisutan je praktično koliko i svijest čovjeka o samom sebi. Razne potrebe su pokretale čovjeka, tako da su najstarija putovanja bila prvo radi religijskih običaja, liječenja, trgovine, učenja zanata i dr. Najveći svoj razvoj turizam je doživio poslije industrijske revolucije kada kod ljudi postoji, realno posmatrano, veća potreba za promjenom, tj. odmorom..

Savremeni način života nosi sa sobom čitav niz negativnosti, kao što su zagađenje zemlje, vode i zraka. Ubrzan je tempo života i rada, povećan je broj stresnih situacija..

Turistički boravak na planini treba da omogući ljudima poboljšanje zdravstvenog stanja i da zadovolji rekreativne potrebe. Vrijednosti boravka na planinama poznate su od davnina. Za razvoj planinskog turizma potrebni su adekvatni programi rekreacije koji za gosta znače više od zabave. Posjetilac planine treba da učestvuje u izboru oblika razonode i odmora, odlučujući se za one oblike koji mu najviše odgovaraju. Svi vidovi rekreativne aktivnosti treba da budu raznovrsni, zanimljivi, vaspitni i da na taj način utiču na povoljan oporavak organizma.

Dosadašnja iskustva i zapažanja eksperata za rekreaciju u planinskom turizmu govore da program mora da bude postavljen tako da u njemu svaki gost može vidjeti sebe i svoje

ABSTRACT

The aim of this work is to present the content of the recreational program of mountain tourism. Sports recreational activities in there all ways correspond with tourism and support its development as well. Tourism exists as long as human beings. People moved for different reasons, so that the first movements happened because of religious rituals, healing, trade or some other reasons. The tourism flourished after the industry revolution, when people showed a great interest for change as well as rest and when is a free time incises.

Contemporary life has many disadvantages like pollution of air and water, noise and stress, but the worst one is the lack of movement. Time spent on the mountain should help you to solve your health problems and satisfy your needs for recreation. The value of the time spent on the mountain is precious.

For the development of mountain tourism, the adequate program of recreation is needed. The tourist who plans to go to the mountain should choose the way they want to spend their time themselves. All kinds of recreation should be divertive, interesting, and educative so that they have a positive effect on one's recovery.

From experience of experts for recreation in mountain tourism it is important to have the programme that is adjustable to every guest so that they can realise themselves through the active participation in it.

1. UVOD

Rekreacija i turizam sve više predstavljaju biološko-kulturnu potrebu i dio standarda

masovnog društva. Organizatori modernog turizma uočili su interesovanje i oduševljenje turista kojima je bio pripremljen sadržajni boravak. Oni su u repertoar usluga uvrstili sportsko-rekreativne aktivnosti i vrijednosti toga vide u sljedećem: uspješniji boravak turista sa zdravstveno-vaspitne i rekreativne tačke gledišta, sadržajnije zadovoljavanje potreba gostiju bez osjećanja dosade i izgubljenog vremena, sigurnost prodaje kapaciteta, ubjedljivost reklame i povećanje prometa.

Treba naglasiti da svaki čovjek mora povremeno da se izdvaja iz ambijenta u kojem živi i da ode u novu sredinu, u prirodu, na odmor i rekreaciju. Odmor savremenog čovjeka se ne dešava sam od sebe. To je ozbiljan problem-proces u XXI vijeku koji mora biti: osmišljen, precizno planiran i realiziran u potpunosti. Odmor predstavlja aktivan i složen proces u kome se prvenstveno: regeneriraju bioenergetski resursi organizma; optimalizira funkcija CNS-a; optimizira funkcija imunog sistema; organizam se priprema za nove zadatke.

2. PROGRAMSKI SADRŽAJI

Svakodnevni program obuhvata programske cjeline kao što su jutarnje aktivnosti: prelazak iz noći u dan, aktivnost umjerenog intenziteta na svježem zraku kao što su: hodanje, trčanje, vježbe istezanja, gipkosti, okretnosti.

Mogućnost realizacije :

1. Stalno na istom, dobro odabranom i odgovarajuće opremljenom mjestu. Program traje od 7 do 8 sati gosti dolaze i odlaze kada žele, učestvuju onoliko koliko im tog jutra prija. Program vode stručne osobe uz pomoć muzike i ozvučenja.
2. Programi iznenađenja uvijek počinju na istom mjestu i u isto vrijeme, a potom grupa kreće u neki novi nepoznati kraj. Program je prilagođen uslovima i ambijentu u kojem se dešava. Ova vrsta rekreacije ostavlja učesnicima mogućnost da kreiraju atmosferu sopstvenim dodatnim programom.

Rekreativne aktivnosti u kojima prevladavaju ciklična kretanja, kao što su: hodanje, trčanje, vožnja bicikla, veslanje i sl., zavise od uslova i ekonomskih potencijala centra i programskih opredjeljenja. Sve ove aktivnosti mogu se orga-

nizirati u dva osnovna vida: kao unaprijed najavljeni programi ili kao programi izleta u nepoznato. U ovu vrstu programa spadaju i svi izleti koji se kombinuju prevozom i pješaćenjem gdje se za osnovni pravac bira neka turistička atrakcija, kulturno-istorijski spomenik i sl.

Sve je veći broj onih koji za svoj program biraju pojedine sportove i sportske igre. Takav gost traži priliku da se oznoji, umori, nauči nešto novo. Tu su brojne aktivnosti: tenis, klizanje, košarka, skijanje, fudbal, stoni tenis, kuglanje, plivanje, trim-staza, aerobik, stretching, itd. Ove aktivnosti se mogu organizirati u tri nivoa:

1. obuka odraslih početnika za pojedine sportske aktivnosti,
2. rekreativno učešće, samostalno zakupljanje terena, zakazivanje susreta putem oglasne table i sl.
3. rekreativni turniri, nadmetanje, najčešće sa samim sobom ili za simboličnu nagradu.

Popularna su predavanja u okviru rekreativnog savjetovališta koje vodi tim stručnjaka koji se bavi svim aspektima rekreativnog učešća.

Večernji programi su poseban izazov. Ukoliko gajimo oblike zabave koji su prisutni čak više i bolje nego na nekim drugim mjestima, po tome će se gost sjećati tog mjesta i ponovo mu se vraćati. Večernje aktivnosti mogu se organizirati uz pomoć profesionalaca, ali puno više se pamte one večeri i programi koji se organiziraju sa gostima. Trud koji se ulaže u animiranje gostiju uvijek se isplati.

Nedjeljni program čine aktivnosti koje se ponavljaju svakih sedam dana, a vezane su za pojedine izlete, dolazak i odlazak gostiju.

Vikend turnir je takmičenje sa kojim se praktično produžava sezona. Zbog turnira se dolazi, plaćaju tereni, hotel, organizacija takmičenja. Gost je spreman sve to da plati da bi imao šansu da učestvuje i eventualno pobijedi.

Sezonski program mora da obuhvati čitav niz konkretnih akcija i događaja koji ne pripadaju ustaljenoj dnevnoj i nedjeljnoj šemi. Na prigodan način treba obilježiti početak i kraj turističke sezone, tradicionalne proslave vezane za neki dan u godini, državni praznik, vjerski običaj (Bajram, Božić...) ili, kako to već rade neki planinski turistički centri, organizirati dane kosidbe, dane lova...

Ovakve programske cjeline ili tematske

zabave zahtijevaju posebnu pripremu (organizacionu, markentišku i propagandnu) jer prevazilaze okvire uobičajnih programa.

U ovakvim situacijama program se realizira u tri nivoa:

1. program koji se posmatra;
2. program u kojem se učestvuje, da se proba nešto novo;
3. takmičarski program.

Dječija zabavišta

Briga o djeci je nešto što najviše okupira roditelje, koji se vrlo često odlučuju na putovanje upravo zato da bi djeca promijenila sredinu. Kada se dođe u neko planinsko turističko mjesto onda su roditelji upućeni da sa djecom provode cijeli dan, što je i za djecu kao i za roditelje veoma teško. Organizirana služba prihvatanja i realizacija programa sa djecom na sat ili cijelo prije podne je program koji roditelji rado prihvataju. Djeca se nerijetko radije igraju sa svojim vršnjacima nego sa roditeljima.

3. PROSTORNO TEHNIČKI USLOVI

Program za koji se odlučimo da ga realiziramo zahtijeva i potrebne prostorno-tehničke uslove. Na osnovu onoga čime se raspolaze, pravi se plan adaptacije postojećih prostora i izgradnja i nabavka onoga što nedostaje.

Za realizaciju programa na otvorenom potrebni su:

1. Sportski tereni za pojedine sportove ili univerzalni tereni, koji uz male izmjene mogu biti korišteni na više načina (nogomet-rukomet-košarka-odbojka, teren za balote, teniski teren);
2. Obilježene staze za šetanje, u određenim bojama i određene dužine uz upotrebu uputstva za korištenje;
3. Ljetna pozornica za realizaciju programskih sadržaja kulturno-umjetničkog tipa;
4. Piknik-plac sa uređenim ložištima i odgovarajućim nastrešnicama, stolovi, stolice;
5. Pokretno ozvučenje za realizaciju programa;
6. Dječije zabavište za igru djece na otvorenom.

Od zatvorenih prostora potrebno je graditi:

1. Dijagnostički centar sa opremom potrebnom za praćenje osnovnih, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti. U sklopu centra treba da

funkcionira i savjetovalište za korisnike programa.

2. Renta servis za iznajmljivanje sportske opreme i rekvizita: skijaška oprema, lopte, reketi, bicikli i sl.
3. Zatvorene sportske terene: sale za nogomet-rukomet-košarku-odbojku, bazen, sauna, solarijum, trim-kabinet, kuglana, streljana, bilijar, stoni tenis, pikado.
4. Prostor za društvene igre (šah, karte, domine, jamb), za društveni život (video-klub, disco-klub) i za večernje zabave sa potrebnom tehničkom opremom.

4. STRUČNI KADAR

Kad je u pitanju angažiranje određenog stručnog kadra za realizaciju programa često smo u situaciji da to predstavlja ključni problem u realizaciji. Turizam uvijek zahtijeva timski rad, visok stepen koordinacije i tolerancije između svih koji realiziraju određeni program.

Situacija na terenu zahtijeva stalne promjene i promjene aktivnosti, radi se sa ljudima, u pitanju je njihov odmor i uloženi novac tako da sve mora da funkcioniše i svi moraju da biti zadovoljni.

5. MARKETING

Svaki turista u planinskom turizmu je potencijalni korisnik usluga u oblasti rekreacije. To je osnovno polazište kada se govori o marketingu tj. propagandi i informisanju potencijalnih i prisutnih gostiju. Informacija predstavlja kapital, kada se plasira u pravom trenutku i na pravom mjestu. Informisanje dijelimo na

a) pripremno (o uslovima puta i boravka, programima, cijenama, mogućnostima dodatnih aktivnosti itd) i b) Informisanje u toku samog boravka koje može biti putem plakata, oglasne table, internog razglaša ili putem žive riječi, eventualno putem interne televizije i video tehnike.

Propaganda u funkciji planinskog turizma predstavlja aktivnost smišljenu s ciljem stvaranja pozitivne opredijeljenosti potencijalnih gostiju za ovu vrstu boravka. Propagira zdrav način života, ishrane, aktivni odmor, povratak prirodi, radost življenja i kretanja. Marketing mora biti svuda prisutan. Centri planinskog turizma moraju biti prisutni na tržištu i da se nameću potencijalnim korisnicima koji su zainteresovani za zdrav način života.

6. ZAKLJUČAK

Osnovna namjena ovog rada sastojala se u definiranju značaja i mogućnosti primjene rekreacije u planinskom turizmu, na osnovu formuliranja programskih sadržaja, koji bi obuhvatio sve aspekte koji utječu na definiranje sportskih sadržaja kao turističkog proizvoda. Suštinski dio rada je dakle orijentisan prema formiranju modela, koji je urađen na pretpostavkama, koji predstavljaju neophodne uslove njegovog funkcioniranja, istovremeno predstavljajući pitanja od vitalnog značaja za razvoj turističke ponude u planinskom turizmu Bosne i Hercegovine.

Sagledavanjem trenutnog stanja primjene rekreacije u planinskom turizmu Bosne i Hercegovin, uočava se nizak nivo razvijenosti turističkog sistema, usljed slabe organizacije koja za sobom povlači neadekvatan pristup i odgovor na turističku tražnju.

LITERATURA

1. Andrijašević M. i sur.: Slobodno vrijeme i igra, Zagrebački velesajam, Fakultet za fizičku kulturu, Zagrebački športski savez, Zagreb, 2000.
2. Bokša, G. i dr.: Klimatoterapija, Zdravlja, Kiev, 1996.
3. Hadžikadunić, M. i sar.: Sportska rekreacija, Fakultet za fizičku kulturu, Sarajevo, 2002.
4. Mitić, D.: Rekreacija, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd, 2001.
5. Relac, M.; Bartoluci, M.: Turizam i sportska rekreacija, Informator, Zagreb, 1987.
6. Živanović, Ž.: Rekreacija i turizam, Fizička kultura, Beograd, 1974/1/35

